

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LVI.

Administrator: A. Horndel, M. Bucătărie: I. Oppelt, J. Donnerberg; în București: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Deutscher; în Hamburg: A. Stamer. Prețul insertiunilor: o serieă paralelă pe o coloană 5 cr., și 10 cr. timbru pentru o publicare. Publicații mai dese după tarifă și invocată. Reczane pe pagina a III-a o seră 10 cr. v. a. săn 30 bani.

„Gazeta“ este în săcărădi. Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe săptămână 6 fl., pe trei luni 18 fl. N-ri de Dumineacă 2 fl. pe anul. Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe săptămână 20 fl., pe trei luni 10 fl. N-ri de Dumineacă 5 franci. Se prenumără la tota oficiile poștale din intră și din afară și la dd. secolă. Abonamentul pentru Brașov și administrativ, piață mare, Tergulul Iuliu Nr. 80 etajul I: pe un an 10 fl., pe săptămână 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Or dinsul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. săn 15 bani. Atât abonamentele cată și insertiunile suntă a se plăti înainte.

Nr. 222.

Brașov, Joi, 7 (19) Octombrie

1893.

Nou abonamentă

la

GAZETA TRANSILVANIEI"

Cu 1 Octombrie 1893 st. v.
să deschidă nou abonamentă,
la care invităm pe toți amici și
priințorii noștri.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 12 fl.
pe săptămână 6 fl.
pe trei luni 3 fl.

Pentru România și străinătate:
pe un an 40 franci
pe săptămână 20 "
pe trei luni 10 "

Abonamente la numerele cu data
de Dumineacă:

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 2 fl.
pe săptămână 1 fl.

Pentru România și străinătate:
pe un an 8 franci
pe săptămână 4 "

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

Administrator
„Gazetei Transilvaniei".

Festivitățile dela Toulon.

Brașov, 6 Octombrie v.

Se sciea de multă că escadra rusescă, de sub comanda amiralului Avelane, va merge la Toulon ca să întârceă vizita, ce-o făcuse escadra rusescă Rușilor la Kronstadt, în vîră anului 1891. Si fiindcă acăstă vizită s'a fostă anunțată tocmai, pe când opinionea publică în Franția era tărta iritată, în urma prezenței ostentative a împăratului Germaniei la manevrele ostiere germane din Alsacia și mai alesă în urma participării prințului de corona italiană la aceste manevre, Francesii arătau tendință, de a da visitei russesci unu caracteru pronunțat de contra-ma-

nifestație la provocarea, ce pretențeau că le-au făcut o Germania și Italia la graniță.

Tendința acăsta a fostă produsă mare neliniște în cercurile politice și diplomatice europene, ea însă a dispărută cu incetul, după ce guvernul rusesc în unire și înțelegeră cu guvernul francesc a luat măsură de a tine festivitățile de primire ale escadrei russesci în limitele unei manifestații pacinice de amicitia între ambele state, fără de nici unu caracteru agresiv și provocător față cu tripla alianță.

Imprejurarea acăsta a dată toilor germane prilegiu de a susține, că întrăga manifestație se reduce la unu simplu actu de curtoasă, ce l'audatorită Rușii Fransesilor, după vizita amiralului Gervais și a escadrei sale la Kronstadt.

Acum în față marilor serbări dela Toulon și a însuflarei, cu care suntă primiți de întrăga Francia marinarii ruși, se ridică din toate părțile întrebarea, că ore aceste festivități, deși au decursu și decurgu într-un spirit pacinic, fiindu ferite de orice demonstrație, ce s'ar putea să nu o importanță mai mare politică pentru viitora constelație europeană?

Răspunsul la acăsta întrebare îl dau însăși manifestațiile oficiale, ce s'au făcută cu ocasiunea primirei amiralului Avelane și a marinilor săi la Toulon. S'a accentuată de ambele părți buna înțelegere și amicitia, ce domnește între Franția și Rusia și s'a disu, că ținta loră este pacea, pe care o credă mai bine garantată prin apropierea dintre aceste două state. Chiar celu dintâi toastu, ce s'a ridicat la Toulon, a fostă pentru pace, fiindu serbătorită Tarulă Alexandru ca „simbolu altă păcii“.

Tocmai în urmărirea ideii despre o mai bună garantare a păcii

diarele franceze ca și cele rusești atribue festivitătilor din Toulon și o mare importanță politică. Ele vădă adeca întrinsele confirmarea faptului înțelegerei franceso-rusesci, care va avea să formeze în viitor unu contrapondă față cu tripla alianță.

Pe câtă vreme a condusă principale Bismarck politica esterioră a imperiului germanu, elu a întrebuințat, și nu fără succes, tōte mijlocele de a isola Franția și de a face cu neputință o apropiare a ei de Rusia. Acăsta s'a schimbată dela 1891 încocă, când, cum dice „Journal des Débats“, Tarulă Rusiei a dată înșuși semnalul la Kronstadt, ca să se frângă deviza, care douădeci de ani a tinută Franția isolată.

O alianță între Rusia și Franția nu s'a realizat, dăr de atunci raporturile între ambele state au devenită mai strinse și mai amicabile și în aceste raporturi vădă adă Fransesii aurora viitoriei alianțe, ce o dorescă atât de multă.

De aici vine, că Fransesii în urmărirea acestui scopu abia mai cunoscă margini pentru manifestarea amicitiei și a mulțamirii loră către Rusia, așa că o felă de frunte din Parisu s'a aflată indemnătă a qice, că „nu este bine a esagera manifestările de mulțamire, căci Franția are lipsă de Rusia, dăr și Rusia are lipsă de Franția“.

Rămâne acumă ca viitorile evenimente să dovedescă întru câtă așteptările și speranțele Fransesilor au fostă fundate ori nu. Rusia se pără încă cu mare rezervă și evită totu ce s'ar putea privi ca o încercare serioasă de a încheia o alianță durabilă cu Franția. Nu este cu toate aceste eschisă, ca ceea ce astădă încă este îndoiosă și nesigură, mână să fie cu puțință.

Pregătirile s'au făcută și se facă acum la Toulon și la Parisu și acăstă este importanță faptică a ma-

nifestațiilor de amicitia ruso-franceze.

Lucrurile potă lua o intorsătură în sensul aspirațiilor francese, decă s'ar adeveri, că Rusia cu acăstă ocazie voiesce să-și câștige unu portu francesc pentru a-și staționa o flotă durabilă în Mareea Mediterană. În casul acesta Anglia n'ar rămăne indiferentă, și incurcătura ar fi gata.

Adunarea generală a Asociației transilvane, care nu s'a putut săne de astădată în terminul obișnuită, se va săne la Năsăudă Dumineacă în 10 (22) Octombrie a. c.

Deși prin întârdierea acăsta mulți, mai alești din sinul dăscălimei și a studențimei noastre, nu voră pută lua parte la adunare, sperăm și așteptăm, că ea va fi totușii vizitată de membri din toate părțile în numără câtă mai mare.

După programul lucrărilor, ce s'a publicat, suntă obiecte însemnate la ordinea qilei. Dăr este înainte de toate o cerință imperativă, ca să manifestăm interesul nostru celu mai viu față cu acăstă instituție, care are sublima menire și chiamare de-a promova literatura și cultura română; să-lu manifestăm tomai în imprejurările triste de adă, când nisuințele noastre de cultură întâmpină atâtea piedeci, atâta dușmani și reavoință!

Escadra rusescă la Toulon.

La banchetul dată pe bordul va-sului *Formidable* de amiralul Boissoudy, comandantul escadrei active, acesta a ridicat unu toastă în onoreea Tarului și a Tarinei, rugându pe oficerii ruși să transmită Majestăților loră urări pentru mărirea și prosperitatea Rusiei. Amiralul Boissoudy a adăugat: „Mă întrebă, care este Fransesul, care nu simte, că îi bate inima la amintirea prețiosă a probelor de amicitia date Franției de trei membri ai ilustrei familii Romanoff, cu numele de Alexandru. Vă rogă de asemenea să depuneti omagiile văstre la picioarele Impăratesei,

FOILETONUL „GAZ TRANS.“

Fiulă anarchistului.

De Marcel Barbière.

(Urmare).

Ceea ce era mai caracteristică, micuțul șoaleșu de pe stradă se vede, că nu

de locu surprinsu de esteriorul ele-

mentu altă binefăcătorilor săi, de arangea-

mentul bogat altă odă și de pregătirile

pentru cină. Unu singură obiectu-i a deștepu-

ște atențunea: lampa electrică de pe ma-

șin. Pe când elu esamina acestu obiectu o'

inteligentă prematură în priviri, se părea,

că cava de unde vine acea lumină. Când

mai prințul și Solange se dimiseră cu elu

la vorbă, ședea tăcută, său răspunde în

vorbe monosilabe, așa, că nu i se putea

niște numele, niște locuință. Sorbindu-șă

acestă supă, elu respinge orice altă mân-

care și cădu erașă în tăcută lui reservă.

Prințul supărându-se niște pentru acăstă

purtare, care nu denotă lipsă de inteligen-

ță, ci mai multu o mândrie neîntelșă, lă-

gează:

— „De ce nu mănâuci? Te-am adusă

ai, fiindcă credeam, că ești flămândă!“

La cuvintele acestea copilul și ri-

dică ochii asupra priuțului; în luminele

loru era unu felu de mâniă și-o rezervă pre-

cugetată. Ișii deschise gura spre a răspunde,

dăr de sigură elu și-a agrătarea de forte as-

pră, căci curagiul său îl părăsi și începă a

plângere.

Regretându-șă întrebarea nesocotită,

prințul și vorbi în tonu blându și măguli-

toru. Ochii copilului sticlau de sub stra-

tul de lacrimi și cu tonu destul de ener-

giu disse:

— „Mama și sora n'au mâncațu adj-

diminătă... Nică astă-séră... Eu nu potu fi

flămându“.

La această răspunsu ne-așteptat, prin

care copilul să da dovadă despre simțibilitatea rară a sufletului său, cei doi bărbați

se priviau cu ochi curioși.

— „Îlă i-au la mine, îlă primescu de

copilul“, disse prințul mișcată. „Băiatul său

asta nu este așa, cum suntu cei mai mulți,

tovarăși ai lui“.

— „Omă n-rocosu ești d-ta, dăr o

poți face“, răspunse literatul. „Așa credă, că dăr așă fi tată, nu mi-ar plăce decătă unu ast-felu de copilu. Dăr cu toate acestea trebuie să i cuvoșem imprejurările“.

Punându mare grijă pe accentuarea cuvintelor, din vorbele lui slabe afără, că-lu chiamă Ludovicu, că părinții lui locuiesc lângă Pantheon, în cartierul Muffetard, într-o uliță mică; apoi că mama lui bolnavă lă trimisă la o îngrijitoră, și la rein-

torearea sa, voindu să odihnească puținu, s'a retrasă în unghiul portii și acolo a adurmit.

Cei doi bărbați asculta cu mare interes răspunsurile slabe și plăcute ale copilului și-lu întrebă de-odată:

— „Să tatăl tău ce face, ou ce se ocupă elu?“

— „Tata?.... și pe când exprimă a-

cestă cuvântă doi boibăi mari de lacrimi i se rostogoliră pe față și nu cutează să mai continue.

— „Da spune, micuțule, unde este tatăl tău? Li vomă da și lui ajutoru, de aceea trebuie să scimă, unde e și ce face?“

— „Tata?.... tata este anarchistă!“

Cei doi prietini se uitau surprinși unul la altulă.

— „Dăr unde este elu acum?“ întrebă prințul.

Băiatul cu voce inecată răspunse:

— „L'au arestată!.... din săptămâna treoută“.

Era cîteva zile după turburările de muncitori. Când micuțul Ludovicu se trezi din dimineață în locuința prințului Montenotte, elu și-a lărgit patul lui pe cei doi binefăcători de aseră, cari provădendu ou de toate pe copilul, plecară să caute pe tatălui acestuia. Le succese a-lă afa. Dinaintea numelui prințului se deschise ușoră ușile oficiilor polițienesci. Afără, că pe *Budai Laurent*, tatăl băiatului, l'au prisă la unu atacu îndreptat asupra prăvăliei unui brutal. Poliția puse bucurosu în libertate pe omul de alt-fel puținu vinovat, căci prințul garanta pentru elu; er cei doi eliberatori, voia să conducă păna la locuin

modelul tuturor virtuitorii, fiică a nobiliei familiei a Danemarcei, care a dovedit totdeauna simpatia sa pentru Francia." La un alu doilea toast, amiralul Boissondy a beut în onoarea armatei și a marinei rusești. Amiralul Avelane a răspuns prin unu toast ridicat în sănătatea d-lui Carnot. Intr-unu alu doilea toast a disu, că ofițerii ruși sunt mandri de a se găsi pe bordul unei corăbii franceze. "Beau în numele loru pentru prosperitatea marinei și armatei franceze."

In timpul serii, amiralul Vignes a oferit unu prânz amiralului Avelane. Erau vr'o 28 invitați. Amiralul Vignes a ridicat unu toast dicându, că vorbesc în numele Franției întregi, exprimându recunoștința sa Tarului, pentru că a trimis escadra, ceea ce constituie o nouă probă a inaltei sale simpatii. Amiralul a beut apoi în onoarea marinei rusești, soră cu marina franceză. Sentimentele ce uneau ambele marine s'au manifestat fără multă la Kronstadt și în acestu moment. Ele se manifestă în totă dilele în modu spontan, astfel, încât putem privi cu incredere viitorul prosperu și pacificu.

După dejunul oferit de municipalitate ofițerilor ruși, a avut locu defilarea societăților musicale, după care a urmat o luptă de flori, care a reușit în mod strălucitor și la care au luat parte amiralul Avelane și ofițerii ruși.

La o întrevedere cu unu redactoru altu diariului "Le Matin", amiralul Avelane a disu, că în momentul plecării sale Tarulu îi exprimase înalta și profunda sa simpatia pentru Franția.

Se asigură, că marii duci Wladimir și Sergiu vor merge la Parisu cu ocazia unei serbarelor. — D. Carnot a adresat o telegramă Tarului, îndată ce escadra rusească a sosit la Toulon. Tarul a răspuns imediat. D. Carnot a telegrafat din nou cu ocazia unei vizite făcute corăbioru franceze la Copenhaga.

În 16 Octombrie s'a terminat cu o reprezentare de gală, la care 200 de cantică intre aplauze nesfîrșite au cântat înmulu rusești.

În 16 Octombrie amiralul Avelane a primit o deputație a cetățenilor din Toulon, cari au comunicat amiralului, că suntu insarcinăti a arangia unu bauchet, ce se va da pe timpul petrecerii amiralului în Parisu și la care voru lua parte 500 de marinari ruși și totu stârpi marini francesi.

Amiralul de la Jaille a datu pe bordul vasului Richelieu ofițerilor ruși unu dejun. Amiralul Avelane n'a luat parte din caușă, că se pregătea a merge la Parisu. Amiralul de la Jaille a tănut unu toast în sănătatea împăratului Rusiei și a accentuat stima și amicitia reciprocă intre marinari ruși și francesi. Unu ofițer rus

a mulțumit bându în sănătatea președintelui Carnot.

Corăbile rusești suntu visitate mereu de numără persoane. Comunicatiunea în oraș a inceputu să fi mai liniștită, deorece șoșeji străini, cari au venită aici cu drumurile de fieră în numără de peste 165,000, părăseseră érașy cu inceputul Touloul.

În 16 Octombrie amiralul Avelane și ofițerii cari l'u însoțită, au plecat la Parisu. O imensă mulțime se adunase pe drumul dela gară aclamându călduroșu pe șoșeji ruși.

Councilul de miniștri, ținută în 16 Octombrie în Parisu, a decisă ca președintele Carnot să primescă în 17 Oct. la 4 ore în prezența miniștrilor Develle și Ricquier pe ofițerii ruși. Iluminatiunea oficială se va face la 17 și 22 I. C. Tot-odată a decisă consiliul de miniștri ca în 24 Octombrie să se aranjeze în onoarea marinilor ruși o reprezentare de gală la operă.

SCIRILE DILEI.

(6) 18 Octombrie.

Maghiarisarea numirilor de locuri. Societatea carpatică ardelenă a adusă decizie, că pentru aniversarea "mileniului" să schimbe "pe baza datelor istorice" numirile străine din Ardealu. Spre scopul acesta a adresată la totă comitatele o circulară rugându-le să facă propagandă în favorul mișcării acesteia. Societatea istorică și cea geografică maghiară vor subministra datele, pe baza căror — dicti foile maghiare — va fi ușoră a compune pentru expoziția milenară harta Ardelenului purificată de numirile "schimoncise străine", cari au fostu în usu până acumă în hartele speciale militare. — Vomă avé ocazie a vedé aşadară în scurtă, că bătrânelul "Rezervă" p. e., pe baza "datelor istorice" va fi botezată în "Lereszelt"... Până la mileniul se potu face multe.

Cursul de limba română în Bucovina. Cetim în "Gaz. Bucovinei": Înspecția la cursul de limba română, susținută de societatea domnelor, a făcut o d-lu Vislouzil în două renduri. Sperăm, că raportul va fi în curându înaintat și că societatea va primi subvenția de 1200 fl. condiționată de rezultatul acestei inspecții. La cursul de limba română alu societății domnelor române s'au înscrisu în acestu anu și până mai qilele trecute 200 eleve, semnu că trebuie de a iuvenă limba română nu este satisfacută de locu de școalele ce avem și că școala română de fete trebuie să o facem. Cursul se face în localitățile societății pentru literatură română și cultură poporului român în Bucovina. În casele, pe cari societatea domnelor le închiriasi pentru cursu, s'a întocmită unu internat pentru fetișele săraci dela țara.

Deorece nu se va pute ca totă petentele să fi primite, atragemă atenția celor ce ar fi dispusi să primescă în aceeași condiții fetișe asupra acestui internat. Informațiile se potu lua la societatea domnelor române.

—

"Agitatoru" română pedepsită. Sub numea acesta "Budapesti Hirlap" aduce scirea, că cercetarea disciplinară pornită de consistorul român din Aradu în contra "faimosului agitatoru" V. Mangra, s'a terminat și părintele Mangra a fostu amovită din postul său de profesor. "Bud. Hirlap", care și-a luat scirea din "Aradi Közlöny", observă, că Mangra a concurat la unu postu vacanță d- preotu în Aradu și și esprimă speranța, că cercourile hotărătoare se voru îngrijii, ca Mangra să nu capete postul cerută. — Publicam scirea acăsta sub rezerva, deorece n'avem informații despre adeverata stare a lucrului.

—

Dela Reuniunea femeilor române din Brașovu primim spre publicare urmatorele: Doma Maria Popovici, soția D-lui Capitanu în artilleria română N. Popovici, și D-na Maria Goroiu, soția D-lui avocatul din Zérnesi N. Goroiu, s'au făcută membre fundatorale ale Reuniunei femeilor române din locu, platindu să-care tacă de cîte 25 fl. v. a. Comitetul Reuniunei, luându la cunoștință acăstă frumosă faptă, care este o probă de viuă interesu, ce-lu au numitele Domne pentru scopurile, ce le urmăresc Reuniunea noastră, a însărcinată subscrisolă birou a le exprima multămătă publică, ceea ce o facemă cu totă plăceră. Brașovu, 1 Octombrie 1893: Agnes Dușou, președinta; Lazaru Nastasi, actuaru.

—

Deschiderea solemnă a universității din Budapestă s'a întemplată Dumineca trecută. Prorectorul Dr. Brezney și-a depusu insignile rectoratului ținându o vorbire, în care a schițat istoria anului trecută. La cele 4 facultăți au fostu 78 de profesori ordinari, 20 estraordinari, 95 privați și 4 suplenți, cari toți la olală au ținut 651 de colegii. Studenți au fostu în ambele semestre la teologie 85 (84), la drepturi 1927 (1718), la medicină 879 (852), la filosofia 349 (303). Studenți estraordinari: 148 (147) de farmaciști și 76 (63) de femei la cursul de obstetricie. Stipendii și ajutoare s'au datu la totă facultățile 89.327 fl. 50 cr. — Rectorul ncu Dr. Schnierer și-a ținut apoi discursul de inaugurare, în care a subiectuit direcția materialistă, ce căstigă din ce în ce terenă în științele naturale și care trecându peste competența sa, se afă într-o aberație fatală, cînd declară manifestația spiritului de effluxuri ale procesului fizică. Si ouragiosii propunatori ai acestei doctrine tocmai atunci, cînd ei declarându de superstiționi dogmele religiunii positive, ceră eliminarea loru din domeniul științei, — pretindu să primimă

ca adeveru infalibilu hipoteze loru temere! Rectorul își sfîrșesc vorbirea cu cuvintele: "Totul pentru patria, er patri mai pe susă de totă!" — După dînsulă înținută unu discursu decanul facultății juridice Dr. Lang, vorbindu despre "cultura națională",

—

O principesa indiană și osardasul. În Viena petrece scuma maharadja (principale) din Capurtala, însoțită de tinere săsoi. Abia sosită în Viena, principesa n'a avută nimică de a face mai grabnici, decâtă a chișma unu măestru de dansu, care s'o înveță a juca osardas-ul. "Budapesti Hirlap" se bucură forte de acăstă cucerire. Noi nu afăram nimică bătătoră la ochi în acăsta, deorece se și-e, că osardasul este unu dansu de origine indiană, adusă la Unguri de Tigană, și principesa indiană, deoarece scirea e adeverată, a voită nesimintită să vădă, întră cătu a căștigată în Europa jocul loru naționalu. Se dice adeod, că diferența intre dansul indian și intre celu europeanisat ar fi numai, că la celu dintâi, dansatorul nu se trage de pără.

Festivitățile dela Toulon și folile francesc.

"Journal des Débats" scrie despre festivitățile dela Toulon intre altele:

"Rușii ne-au premersu în Kronstadt cu manifestarea amiciei, ei au fostu cei dintâi, cari au înfrântă lozinca de 20 de ani, că noi (Francesii) trebuie să rămânem isolati și Tarul în persoană a datu semnul la acăsta. De atunci raporturile intre ambele guverne au fostu raporturi de amicizia și de incredere reciprocă. Niște putere nu poate să se impedece de acesta raporturi. Oră undă Rusia și Franția pot lucra în comună, ele au numai o intenție pacă. Bine cunoscutul caracterul alu ambelor guverne este de altminterea om mai bună garanția de pace. Décă ele nu ară fi din temei și în modu hotărătu pacifice, nu li-ar fi lipsită, deoarece, ocaziu și preteze de a rupe pacea".

Diarul "Paix" dice:

"Va fi bine, de-a nu esagera manifestările multămătări. Franția are lipsă de Rusia, cér și Rusia are lipsă de Franță. Ambele puteri ocupă același rang și posedă aceeași putere, nici una nu se gădesce de a se subordina celeilalte, prezent presupună unii vecini".

* * *
Diarul "Figaro" salută forte simțică pe archiducele austriacu Franciscu Ferdinand, care a sosită în 15 Octombrie în Parisu și-lu invită de a fi martorul alu înventarei cordiale și pe deplinu pacifice, ce se va face șoșeji ruși. Se înlege de sine, adaugă numita făță, că dorința archiducelui, de-a rămăne incognită și respectată.

da totă mijlocele de ajutorare pentru viață, décă baiatul se va purta bine. Vorbi în tonu binefacătoru ou "anarchistul", care cu ore-care demnitate — ceea ce nu puținu a surprinsu pe printu — "i mulțumi pentru marinării. Bărbatul cu față palidă și tristă spuse totă pricina, pețrui care a fostu arestatu.

Budai Laureat era profesorul de istorie la o școală din Parisu, până când nu l'a lipsită de postu o nedreptățire a superiorului său. Față lui intelligentă trada pe visătorul păcii eterne. Naivu și de felul acelor omeni, cari pără pe buze ce au la inimă, colegii lui abusără de entuziasmului lui sinceru. La meetinguri adeseori folosau oratoria lui, ér când erau atacați cu arma, ei ilu lăsau, în modu lașu, prăda poliției. În mânia cunoștințelor sale științifice, său tocmai pentru acestea, elu credea în nemurirea sufletului și în filosofia lui Spinoza. Vorbirea lui din propoziție în propoziție interesa totu mai multă pe printul Montenotte. Solange Teodor ilu asculța cu indoită interesu. Budai reveni acuși asupra descrierii stărilor sociale.

— "O parte a strălucirei a născută altă parte a miseriei; acăsta este legea vieții, o reconoscere. Dér ore nu este mijloc, ca să aducemă în echilibru aceste două, să afăram oalea de mijloc?"

— "De sigură este", răspunse printul, "dér de dragul acestei ținte este ore de lipsă a resturna stările existente: proprietatea, familia, morala și religia?"

— "Nu! disse Budai, dér cei avuți în locu de-a se apropia de noi, ne respingă. Oh, nu despre d-ta vorbescu domnule Pierre, căci d-ta ești trimisul lui Dumnezeu pe séma sacerilor. Décă fișăcare omu bogăță ar séména d-tale, n'ară esista mai multă nici o cestiu sociale. Dér astfel, ce se facem? De-o parte pompa nebună, de altă parte miseria nemilosă: éta societate nôstră! Estremele se atingă, și se atingere laorū — e luptă. Ciocnirea infiorătoare negreșită, că va fi mama unei mari și apropiate revoluții".

— "Răscola acăsta trece, pe cale pacifică. Voru face concesiuni de ambe părtele".

— "Da, décă ar fi inimă celu puținu

la o parte a mijlocă de bogății. Nouă sună trebuescă banii, ci numai inimă! Compătimire, căldură, și ar putea tracta cu noi ca și cu céra".

— "Dér d-ta de ce te espui pentru astfel de idei? În totă privință ai esperiată numai rēu din partea colegilor d-tale, pe cînd — vedă — direcția bună a cugătării d-tale deja a și aflată rēspătă, dér totu-o dată și-a devenită și pedepsă. Căci, décă fiul d-tale este destul de înțeleptă, atunci viitorul lui e asigurată în sinul aceliei societăți, pe care d-ta vréi să o nimesești, său peste care vréi să domnești, dér căreia décă i-ai da ori și ce nume, de nou ar fi numai totă puțini ómeni aleși de-a domnui asupra masselor".

— "Ah, fiul meu!" esclamă anarchistul. "Ah, grozavă, ce l-ar aștepta pe fiul meu!"

— "Poți vedé déră, că simțulă față de familia d-tale e mai puternică, decâtă anarchismul. Nu-i așa?"

— "Oh, anarchistă... nu sunt mai multă acela, nu, de cînd te cunoscă pe d-ta".

Si la finitul conversației loru rugă pe printu, să fiă atentă asupra capacitatii baiatului în desemnă, ca să poată deveni artistu — décă e posibilă.

— "Voiu face totă, ce se ţine de mine", răspunse printul. "Poți conta la mine — 'tă promită".

— "Scie deja baiatul d-tale să sună și să citeșă?" întrebă Solange.

— "Scie bine", răspuiese exprofesorul, "este elevul meu..."

* * *
....Si d-ta mi-ai arătată calea omătrebă deslegată chestia socialismului; arătată cum trebuie a imblânji în omătrebă buonirile bestiale, cari, décă le nutrem miseria ori o delăsare inchipuită, sunt capabile de pustiuri grozave."

Cu aceste iști sfîrșită Solange vorbire adresată printului Montenotte, cînd peste 15 ani după intemplierile descrise stăinătă a unui tablou premiată expusă la expoziția Salon din Parisu. Tabloul purta caleitura "Louis Budai".

Sci cine.

Afacerea răspunsului președintelui sănătății dela Güns.

Din dieta ungară.

Sedința dela 13 Octombrie.

Vorbirea de încheiere a lui Ugron a provocat o discuție între acesta și ministrul de justiție Szilágyi.

Szilágyi îndată a și răspuns și a stat în apărare mai alesu afirmarea, că mențiunea pragmatică are unu caracter bilateral. Așa — dice Szilágyi — au înțelesu pactul și iutemeietorii lui. Mai deosebită a negații ministrul de justiție, că guvernul ar impărtă posturi și oficii, fără batîruri celor ce se țin de partida guvernamentală. În fine arăta, că intre diplozi cum a caracterisat elu pactul din 1867 și cum a făcut-o acăsta ministrul președinte Wekerle, nu este nici o deosebire.

După o replică personală a lui Ugron, în următorul érashi ministrul-președinte Wekerle. Elu dice, combătându pe Apponyi, că Boroș-Şebiș nu s'a disă nimicu, că și-a desaprobatu din punctu de vedere alu ideii de statu său alu maghiarului, din contră încă nici odată-nu au fost condamnate prin graiul regelui și în modu atâtă de hotărîtă agitațiunile naționalităților, ca oum s'a întemplat la Boroș-Şebiș. În ce privesce răspunsul deputației israelite, ministrul dice, că acestu răspuns s'a îndreptat după alegația rabinului și că guvernul va avea în următoru ocasiune de a dovedi prin fapte, că corăspund cerințelor timpului, adesea sale idei asupra acestei teme (Aproape și aplaus). D-lu Wekerle se silesce mai departe a documenta, că simptomele bolnavioase în contra căror au fostu înțepate cuvintele regesel privitor la „amărini” și „promisiuni deșerte” stau în legătură cu activitatea publică a contelui Apponyi. Când s'a fostu delăturat diferențele principiare între partida guvernamentală și contele Apponyi prin regularea mențelor și adoptarea administrației de stat, atunci cei din tabăra lui Apponyi au statu de-o dată, că în partida liberală domnușesc spiritul corupției și s'a ridicat în contra ei totu felul de suspiciuni, ce au fostu nutrită pe calea presei, și s'a născutu acele amăgiri și promisiuni deșerte, despre care vorbită Maiestatii Sale.

Urmăndu-votarea, majoritatea prezenților a decisu între aplause, că petiția în afacerea dela Güns să fă de pus în archiva camerei, conformă propunerii comisiunei petiționare.

Totu în sedința acăsta a urmatu discuție infocată și vehementă, căreia a dus băsorec răspunsul ministrului-președinte Wekerle la interpelațiile domnilor Apponyi și Eötvös; privitor la faptul, că guvernul nu s'a infățișat la serbarea deschiderii monumentului honoreazălor din Buda.

Ministrul-președinte răspunde, că elu motivat dea absentarea guvernului în urmăria sa dela 16 Maiu. Cabinetul și urmă erau deja angajate prin invocarea, și au datu la sérbatorea frumosă de moe, inițiată de altă parte, și guvernul n'a putut participa la nici o altă serbare. Lărmuia în continuu în decursul urmării lui Wekerle, ér când ministrul-ședinte a disu, că voia să incunjuje unu național, iritatia opoziției a venit la culme. Mai mulți deputați opozitori se ridică și strigă în sală:

— Aceasta este unu scandal național, și ministrul-președinte își uită de sine.

Intamî și rușine!

În stânga extremă dau cu pumnii în mă și injura pe ministrul-președinte cu vîntă, caru nu se potu reda. Ministrul-ședinte stătea palidă ca căra, sgomotul moe, ér președintele sună repetită clopoțelul.

Mai multe vocî strigă președintelui: — Chieamă pe ministrul președinte ordine.

Elu a cînsat Uragia!

Rușine pentru națione!

Du-te la Gratz!

Pe unu momentu se face liniște și d-lu Wekerle vré să esplice, cum și-a înțelesu cuvintele despre „scandalul național”, dér prin acăsta provoacă o nouă furtună. Întrăga stângă extremă și o parte din partida națională părăseseru între injurări și sală. Iosifu Buno și Iuliu Horvath mergu până la mijlocul salei și strigă lui Wekerle: „Infamă și rușine! — Nică chiar sub Tisza și Szapár nu s'a întemplat o astfel de furtună. Wekerle mai ia odată cuvîntul și declară, că Apponyi se folosesc de totu afacerea numai din oportunismu politicu, căci numele lui nu se află între aceia, caru au contribuitu pentru monumentu. În genere Apponyi face impresiunea unui omu, care face gheșeftu cu sfintele relioci.

Apponyi replică în tonu iritată atâtă personalu pe Wekerle și șicăndu, că și-a compromisă demnitatea și ale cărui respectații le va lua de acuma înainte în risu.

Ludovicu Tisza la Seghedinu.

In 15 Octombrie n. c., contele Ludovicu Tisza și-a ținutu darea de séma înaintea alegătorilor săi din cercul I electoralu alu orașului Seghedinu. Din discursul, ce l'a rostitu cu asta ocasiune contele L. Tisza, care este tot-o dată și ministrul ad latere pe lângă persoana Maiestății Sale, estragem uurmătoarele:

Mai intâi mulțumesec alegătorilor pentru increderea pusă în elu și accentuăză ou deosebire impregurarea, că elu a fostu alesu ca deputat alu acestui cero după ce s'a enunciatu politica guvernului, de unde conchide, că alegătorii din acestu cero apróbă intru tōte politica guvernului.

Acăstă politie a guvernului, dice Ludovicu Tisza, are două puncte cardinale: de o parte credința necondiționată față cu regele încoronat maghiar și față cu dinastia. În acăstă privință se plângue vorbitorul, că unu membru din opoziție interpretează greșit „recunoșința ce o datoresc naționea față de trecut”, prin ceea ce înaintea strainătății producă bănuiala, că declaraționile de lealitate ale naționei n'ar fi sincere.

Alu doilea punct cardinalu alu politicei guvernului este: susținerea caracterului de statu maghiard alu patriei, asigurarea existenței Ungariei pentru vizitor și continua dezvoltare a instituțiunilor ei de statu in direcțione liberală. Pentru execuțarea reformelor liberale, continua vorbitorul, e necesară susținerea păcii europene încă pe timpu îndelungat, și buna concordia între cele două state aflatore sub sceptrul Maiestății Sale. Condiția fundamentală a susținerei acestei concordii este, că „să rămânem strinsu pe lângă pactul din 67 și să nu lă atacăm său să suferim și fi atacat prin discuționi sterpe”. Partida liberală este chiamată e ingrijii de susținerea statului unguresc, spre care scopu iusă este necesară, că să se asigure existența monarhiei și cele două state ale monarhiei să fiă o bună înțelegere. „Nu este iertat, că o eventuală conflagrație europeană să-i găsească pe Maghiari sfâșiați; Maghiarul, ce-i dreptu, nu se va prăpadi, dér e întrebare, dacă într-unu asemenea casu ar mai rămâne actualele granițe ale imperiului Sfatu Stefanu? În privință acăstă avem uințea ochilor exemplul Poloniei.”

Ce privesce cestiunea naționalităților, vorbitorul se provoacă la cele disidențiale de ministrul de interne, care a arătat uederile guvernului în acăstă privință. Elu însă crede, că în timpul din urmă „agitatorii” se simtă incuragați prin impregurarea, că „elementul maghiard neastemperat slăbesce capacitatea statului, că prin mică neînțelegere se răcesce raportul dintre națione și domitoru și că armata comună e disgustată din cauza mililor impunșturi, ce i se facă: tōte acestea îi facă pe agitatori să orădă, că ei potă pescui în turbure; în acăstă credință a loru iusă tare se înșelă”.

După ce mai face câteva eloguri la adresa guvernului, L. Tisza își termină vor-

birea dorindu, că „Provedința să dea Ungariei totu astfel de regi bunu și înțeleptu, precum este Majestatea Sa, căci atunci tăra va fi fericită și înflorită.”

Convocare.

Despărțemēntul IX (Orăștie) ală Asoația Transilvane pentru literatura și cultura poporului român, va ține adunarea sa generală anuală la 5 Novembre a. c. 11 ore înainte de amăzi în comuna Beriu.

Se invită deci membrii despărțemēntului, precum și toți amicii progresului poporului român a lua parte în numărul cătu de numerosă la acăstă adunare generală.

Din sedința subcomitetului ținută în Orăștie la 4 Octombrie 1893.

Valeriu Petoi m. p. Dr. Ioanu Mihu m. p secretar. director.

Mulțumită publică.

Brașovu, 1 Octombrie v. 1893.

Dómna Elena Popovici, soția răposatului mare comerciantu Andreiu Popovici, indemnătă de simțiminte adevăratu românesci, a donată Reuniunei femeilor române din locu pentru Internatul-Orfelinat, înfințat și întreținută de acăstă Reuniune, sumă de 1000 l. n. — una mișlei noi.

Comitetul Reuniunei în sedința sa din 22 Sept. a. o. a luată actu de acăstă donație și a decisu a-o face baza unei fundații, alu cărei venită să se folosescă pentru scopurile Internatului-Orfelinat.

Aducându-se acăstă faptă la cunoștință publică, subscrivă birou în numele comitetului esprimă generosei donatore mulțumită publică.

Agnes Dusoiu, Lazaru Nastasi, președintă, actuar.

Necrologu.

Cu inima frântă de durere aduoă la cunoștință consângenilor, amioilor și cunoșnucitorilor, cumă prea iubită mea soță Anastasia Florianu n. Mateiu, după suferințe crâncene de peste unu anu de dile, în alu 52-lea anu alu vieții și alu 28-lea alu fericitei căsătorii, după împărtășirea cu sfânta cuminecătură, în 11 Octombrie n. c. la 8 ore séra și-a datu nobilulu sufletu în mâna Creatorului.

Oasmintele pămîntesci ale defunctei s'a transportat din Odîrheiul-săcuescă la Sibiu și în 14 Octombrie n. s'a așezată în cripta familiară în cimitirul român gr. or. din suburbia Iosefină.

O dorheiul-săcuescă, Octombrie 1893.

Ioanu C. Florianu, președinte de tribunul reg. ca soță, împreună cu fiil și fiicele sale: Ioanu, inginer reg.; Teofilu, sublocotenentu c. și r.; Helena și Sultana. Sultana Petricu născ. Mateiu ca soră, cu soțul său Iuliu Petricu, jude reg. în pens. și advocațu, cu fiil săi Auna, Flora, Helena și Corneliu; Alexandrina văd. G. Mateiu, născută Ioanovici, oa cunună, cu pruncii săi: Eugenie, Helena, George.

DIVERSE.

Superstiția rusescă. In Rusia se spune, că Țarul nu voesc să lasă tronul actualului moștenitoru. Credința acăstă e pricinuită de-o superstiție. Scirea negreșită nu e adevărată, dér trebue să se scriă, că în viață poporul rusu, superstiția jocă unu rolul forte mare. Se scriă, că Aleșandru al II a fostu omorită. Se bănuiesce, că ne-norocitul țară după mórtea soției sale, s'a căsătorită prin mesaliană cu principesa Jurjewsky. Când a audită poporul, că în locul de logodnă, pe care-lă purta țarul în degetul celu mare a fostu ruptă în urma exploziei de dinamită, care a pricinuită mórtea suveranului — a creduță, că principia mortii lui e numai și numai căsătoria lui cu numita principesa. Cu ocazia acăstă superstiția s'a manifestat și în altu chip. Omeneii prorocescu actualului Țar și tuturor fraților săi, o mórte tragică. La acăstă au ajunsu unii prin punerea la olaltă a numelor filorū lui Aleșandru II: Nicolae (decedatul moștenitoru), Aleșandru,

Vladimir, Alexie, Sergiu. Literile inițiale ale acestor nume citite de susu în josu d'au cuvîntul navas, adeca în limba română, „preste” voi i-ar de josu în susu savan, pe românesc giulgiu. Așa dăr: „Preste voi giulgiu” Poporul crede prin urmare, că toți acești mari principi voră fi omorită și numai fiul mai micu Paulu, va muri de mórte naturală.

Belsingu de vinu în Spania. În anulă acesta este în Spania o abundanță ne mai pomenită de vinuri. De presentă se potă cumpăra în Spania 16 litre de vinu bunu roșiu cu prețul fabulosu de 30 cruceri. Abundența acăstă esistă mai alesu în provincia Valencia. Aici a pusă ună producentă de vinuri pe soséua, ce conduce cătră Liria, unu butoiu plinu de vinu, provădută cu inscripționea: „Călătoriule! Décă și-e sete trage o înghițitură și nu uita a închide érashi canaua”. Proprietarul acesta de vinuri a preferită să stămpere setea călătorilor cu vinul său, decât să-l verse pe drumuri, cumă facă alii.

Sciri telegrafice.

Parisu, 17 Octombrie. La primirea amiralului Avelane și a oficerilor ruși dice președintele Carnot, că legăturile de sentimente între Franția și Rusia devine totu mai strinse și că ele nu întescu decât la susținerea bunătăților păcii. Amiralul Avelane răspunse esprimându sentimentele de venerație lui Carnot din partea escadrei și a întregii marine rusești.

Parisu, 17 Octombrie. Mareșalul Mac Mahon a răposat.

Literatură.

A apărută.

„Românische Jahrbücher” VIII-IX. Heft, cu cuprinsul următoru: Nachklänge zur românișchen National-Conferenz. Von der românișchen Akademie. Zur Geschichte der drei moldaiischen Fürsten Cantemir de G. Bogdanu. Die Gestalten der românișchen Volksgläubens de Dr. Rudow. Rundschau: Der König unter den Românen. Pressprocesse-ohne Ende. Die Revolten von Torda und Grosswardein. Ein verspätetes Dementi. Die Presse Româniens über die siebenbürgische Frage. Das Bokszeger Attentat. „România muss grösster sein“. Zur Gleichberechtigung der Nationalitäten.

*

Planu de învățămēntu pentru limba română la marele gimnasiu gr. or. română din Brașovu; lucratu, în conformitate cu planul statului și provădută ou instrucționu, — de Virgilu Oniță, profesor de limba și literatura română. Tipografia A. Mureșianu, Brașovu.

*

Lumea ilustrată, eleganta revistă, ce apare la București (Hotelu de France Nr. 8) a întrată în anulă alu doilea alu esistenței sale. Prima broșură pentru acestu anu are următorul sumar: A mea este răsbunarea, romanu din viață poporală irlandesă, de H. Taine; Pe sinul tău, Pe malu, poesi; Viața de actoru în provincia novela de N. G. Rădulescu-Niger; Două căsnicii, epistole confidente de Mihailu Canianu; Doina dorului, poesiă de N. Beldiceanu; Sub stejaru, poesiă de Iuliu I. Roșca; Onore și datoria, romanu premiatu de Academia franceză, de Alphonse de Launay; Lângă altaru, poesiă de Em. Părăianu; Dorianu (după Heine) poesiă de G. Coșbucu; Poveste de contrabandă, novela de I. L. Carageali; Feluriimi; Mihnea celu rău, dramă în trei acte, de Nic. Tincu. Mai suotă apoi 11 ilustraționi frumosă, eseutate cu eleganță și fineță.

Revista Lumea ilustrată apare pe anu în 48 numere săptămânale, (caru costă pentru Transilvania 30 or.) și în 24 broșuri bilunare (caru costă 58 or.). Pe anulă intregu: ediția săptămânala 14 fl. 40 or., ediția bi-lună 11 fl. 80 or.

